

Kniha Jana-Wernera Müllera A Dangerous Mind: Carl Schmitt in Post-War European Thought v čínském překladu.

Autor: Gary J. Schmitt

V nejnovějším vydání *New Republic* popisuje profesor humanitních věd z Columbia University Mark Lilla svou nedávnou cestu do Číny a rozhovory, v nichž zjistil, že německý politický teoretik Carl Schmitt (1888-1985) a v Německu narozený filozof Leo Strauss (1889-1973) „stojí v centru intelektuální debaty“ této země. Podle Lilly mu jeden čínský novinář řekl, že „nikdo vás nebude brát vážně, pokud nemáte co říct o těchto dvou velikánech a jejich myšlenkách.“

Lilla se snaží vcelku věrohodně ukázat, že s nacisty spolupracující Schmitt se těší mezi současnými čínskými intelektuály a akademiky takové oblibě pro svou provokativní (ale neuspokojivou) kritiku moderního liberálního státu – s jeho *laissez-faire* ekonomikou a na pojetí práv založené politice – která není marxistická. Tím Schmitt poskytuje teoretické ospravedlnění vládnoucímu režimu v Číně, kde od událostí na Náměstí nebeského klidu v roce 1989 státní kontrola a vláda jedné strany do velké míry nahradila jakékoliv předstírané snahy o směřování politického kurzu k liberálně demokratickému státu západního střihu. A naopak – Schmittovo dílo také Číňanům dává přesný popis údajných nedostatků dnešní Ameriky a Evropy.

U Strausse si podle Lilly z jeho díla, především prací dotýkajících se starověkého Řecka, čínští čtenáři berou k srdci zejména úlohu „gentlemana“ (čínsky □□, český přepis ťün-c‘, angl. junzi, termín je obvykle překládán jako „gentleman,“ „ušlechtilý člověk“ nebo „pravý aristokrat,“ pozn. DP) v politickém řádu: tedy vzdělané elity, která skutečně vládne, zvlášť v nedemokratických společnostech. Znovu, na základě Lillových rozhovorů s čínskými studenty a intelektuály „idea elitní třídy vychované ke službě obecnému blahu dává perfektní smysl, protože je zakořeněna v čínské politické tradici.“ Úloha gentlemana totiž v hrubých obrysech odpovídá konfuciánskému pojetí „mužů vynikajícího charakteru a svědomí, vycvičených ke službě vládci tím, že jej činí lepším“ a zároveň tak „změkčují“ diktaturu.

Nemohu posoudit, do jaké míry jsou Lillovy zprávy o čínském pohledu na Schmitta a Strausse přesné. Mé vlastní zkušenosti však byly do jisté míry podobné, zčásti naopak odlišné. Jen před pár lety jsem v Číně večeřel s jistými předními „levicovými“ intelektuály. Dle jejich mínění stávající čínský režim – především díky své kvazikapitalistické ekonomice – vytváří příliš velkou míru nerovnosti a společenské nestability mezi širokými vrstvami obyvatelstva. Postupně vyšlo najevo, že několik mých společníků Strausse četlo a dokonce s některými z jeho studentů studovalo na amerických univerzitách. Ale přinejmenším toho večera nikdo necitoval Strausse pro jeho zásluhy na znovuotevření otázky úlohy gentlemana v politickém systému. Místo toho četli Strausse a Schmitta spolu v jedné linii: antidemokratické,

antiliberální a v případě Straussových spisků o Platónovi a Machiavellim uznávající myšlenkou prodchnutou diktaturu. Čína dle jejich soudu potřebuje, aby ji králové-filozofové a vladaři nasměrovali k lepší vládě.

Nad více než jedním pivem jsem se snažil prokázat, že jde o dezinterpretaci Strausse, který koneckonců dokázal, že Platónovo vykreslení krále-filozofa v *Ústavě* bylo ironické a jako takové odrazem nemožnosti – nikoliv možnosti – spojení skutečné moudrosti s politikou. Machiavelli pak nenapsal jen *Vladaře*, ale také *Rozpravy*, v nichž načrtává základy udržitelné moderní republiky. A konečně, i když si byl Strauss dokonale vědom problémů moderního liberalismu, jeho rozhodnutí přijít ve 40. letech do Ameriky a zůstat tam vycházelo z jeho uznání skutečnosti, že americký politický řád bez ohledu na své mouchy dovoluje nejvyšší množství filozofické svobody. Strauss by zřejmě současnou Čínu označil za jen o málo víc než tyranii, která si hraje na „lidovou republiku."

Hlavní závěrem zůstává, ať už z Lillova popisu jeho styků s čínskými intelektuály i mých vlastních zkušeností, že Číňané zůstávají (přinejmenším ve styku s cizinci) věrni využívání myšlenek k posílení a ospravedlnění stávajícího čínského politického systému. Filozofy tedy čtou, ale bohužel se jimi sami nestávají.

(Mimochodem, nejsem podle svého nejlepšího vědomí v žádném příbuzenském poměru s Carlem Schmittem. Dle mých příbuzných-amatérských genealogů se americký průkopník Schmitt vydal do Nového světa po dovršení dvacítky v roce 1872 z Alsaska. Jelikož Alsasko po prusko-francouzské válce /1870-1871/ přešlo pod německou svrchovanost, náš Schmitt se /myslíme/ snažil vyhnout narukování do německé armády. Možná nejde o nejvznešenější motiv cesty k demokratickým břehům, ale lásce toho druhého Schmitta k neliberálním režimům by se jistě velice příčil.)

Úvaha Gary J. Schmitta Leo Strauss, Carl Schmitt, and Illiberal China vyšla na stránkách American Enterprise Institute 20. prosince 2010.